

Korkeasti kunnioitettu veli!

Minulla on vastikään ollut kunnia saada vastaanottaa tervetullut kirje, joka on päivätty elokuun 30 päivänä, josta näen, ett Veli on puhunut Huldbergin kanssa minun hulluinhuonelaismaisesta teoksestani: Hulluinhuonelainen. En ole saanut mitään tietoja Herra Huldbergilta, mutta minä melkein pelkään, että hän joka havittelee nopeaa voittoa, ei uskalla vastaanottaa painettavaksi kertomusta hengellisestä Hulluinhuonelaisesta, vaikka tämä sisältääkin enemmän järkeä kuin järjettömyyttä. Pelkään nimittäin, että olen Hulluinhuonelaisessa käyttänyt liikaa järkeä, koska olen ryhtynyt tutkimaan elämää, josta kukaan ei voi sanoa enempää, kuin että se on "existit"¹. Siksi minun pitää nytkin sanoa Sovinnosta, niin kuin Apostoli: "Ei niin, että minä sen jo käsittänyt olen, mutta minä ahkeroin suuresti, että minä sen käsittäisin."

Yksinkertainen voi käsittää Sovitustyön Paljon selvemmin sydämellään, kuin mitä me järjellämme voimme käsittää. Jos veli näkisi ihmisiä, jotka ovat varustetut Uskon siivillä, ja jotka lentävät korkealle Maan yläpuolelle, niin Veli luultavasti hämmästyisi; Tarkoitan, että Veli ei vielä koskaan ole nähnyt näitä korkeita tunteita, joita esiintyy täällä Pohjolassa Hengellisten liikutusten nimellä. Nämä ovat taas tulleet Nimismiehen Kuninkaan Käskynhaltijalle lähettämien raporttien aiheeksi.

Vuonna 1853 Kruununvirkamies ja muutamat kapakoitsija Patruunat olivat valittaneet siitä, että hengelliset liikutukset häiritsevät hartautta Kirkossa, y.m. Silloin Piispa Bergmanin piti tehdä piispantarkastusmatka Pajalaan, 17 peninkulman päähän Tornioista. Siellä Piispan piti itse kuulla ja nähdä niitä hengellisiä liikutuksia, joiden Luonnosta hän ei kuitenkaan voinut erehtyä, sillä hän sanoi: "Koska näillä liikutuksilla on hengellinen Luonne, jota me emme voi käsittää, niin emme voi väkivallalla tukahduttaa niitä, mutta pahennuksen välttämiseksi, tulee niiden, jotka tietävät itselleen tulevan näitä liikutuksia, pysytellä Kirkon ulkopuolella, ja olkoon Rovasti Læstadiuksella vapaus pitää erillinen saarna heränneille tavanomaisen jumalanpalveluksen jälkeen, älköönkään kukaan suruttomista pitkö sitä kirkonpahennuksena, jos joku heistä olisi kuulemassa tätä jälkimäistä saarnaa." Tästä ajasta alkaen on Pajalan kirkossa pidetty kaksi saarnaa.

Mutta nyt Kruunun Nimismies on tehnyt raportin Kuninkaan Käskynhaltijalle, että hengelliset liikutukset häiritsevät hartautta Kansakoulussa, missä Kruununvirkamiehen väitöksen mukaan "ei Jumalan sanaa opeteta lainkaan," ja edelleen, että Rovasti Læstadius ja Koulumestari Juhani Raattamaa ovat syösseet Seurakunnan köyhyyteen ja kurjuuteen, sillä "ihmiset" heidän sanojensa mukaan "ovat lahjoittaneet kaiken Kullan, hopean ja paremmat vaatteet Koululle, niin myös ne avustukset, joita köyhät ovat saaneet Kruunulta ja yleiseltä hyväntekeväisyydeltä, on Koulu niellyt kurkkuunsa. Tämän Nimismiehen raportin on Kuninkaan Käskynhaltija jättänyt Tuomiokapituliin, joka on vaatinut minulta selitystä, jota juuri tänään olen kirjoittamassa."²

On ymmärrettävää, että nämä syytökset voi helposti kumota. Mutta kun Kuninkaan Käskynhaltija on Nimismiehen raportin johdosta velvoittanut Kruununvirkamiehen nostamaan syytteen rauhanrikkooja vastaan, se on, niitä vastaan, joilla on hengellisiä liikutuksia, niin meillä on odotettavissa sellainen Uskonvaino, kuin Suomen puolella on jo tapahtunut, missä muutamia naisia haastettiin Käräjäoikeuteen "kirkonpahennuksesta".

Kun juttu oli esillä, Tuomari kysyi, voisivatko paikalle kutsutut todistajat mennä valalle siitä, että nämä naiset ovat ilkeämielisyydestä huutaneet Kirkossa. Ne todistajat, jotka olivat heränneitä, vakuuttivat, että nämä liikutukset olivat tahdosta riippumattomia, ja ettei syytettyjen vallassa ollut tukahduttaa liikutuksia. Suruttomat todistajat vakuuttivat, että he

¹ existit, on olemassa

² Katso alaviitettä nro 3 kirjeen lopussa.

olivat kyllä nähneet ja kuulleet äänen, mutta he eivät voineet käsittää, olivatko liikutukset tahdosta riippumattomia vai eivät.

Tuomari teki silloin sen päätöksen, että koska ei ollut todistettu näiden huutojen tapahtuneen ilkeällä, vaan saattoivat mahdollisesti johtua jostakusta sairaudesta, niin ei syytettyjä voitu tuomita. Kruununsyyttäjä valitti Vaasan Hovioikeuteen ja siellä heidät tuomittiin 50 hopeariikintaalarin sakkoihin ja julkiseen kirkonrangaistukseen kirkonpahennuksesta. Tuomari, joka oli vapauttanut syytetyt käräjäoikeudessa, otti hoidettavakseen sorrettujen asian ja valitti Hovioikeuden tuomiosta Senaattiin, mutta sielläkin syytetyt tuomittiin samalla kuin heiltä evättiin kaikki mahdollisuudet anoa armoa Keisarilta.

Silloin näitten köyhien naisten piti ensin kärsiä rangaistus vedellä ja leivällä Oulun vankilassa. Sen jälkeen heidät velvoitettiin kärsimään julkinen kirkonrangaistus oman seurakuntansa kirkossa (Kittilässä). Mutta kun pappi kysyi heiltä vanhan Käsikirjan kaavan mukaan: "Tunnustatteko te, että te perkeleen yllytyksestä ja ilkeästä kavaluudesta, olette vihoittaneet Jumalan sekä saattaneet pahennuksen Jumalan Seurakunnalle huudollanne," niin vastaus kuului: emme; emme perkeleen yllytyksistä. Mitä sitten voitiin tehdä? Naiset vietiin taas Oulun vankilaan, jotta heidät saataisiin veden ja leivän rangaistuksella tunnustamaan [rikoksensa]. Sen jälkeen heidät vaadittiin taas kärsimään kirkonrangaistus, samoilla kysymyksillä ja vastauksilla. Heidän oli mahdotonta tunnustaa, että ne liikutukset, mitkä heillä oli kirkossa, olisivat syntyneet Perkeleen kiihotuksesta.

Minä olen ottanut itselleni vapauden kertoa tapahtuneesta, koska minä olen nähnyt asiakirjat ja puhunut naisten kanssa, mutta yksikään sanomalehti ei ole maininnut mitään tästä. Asia ei liene loppuunkäsitelty, mutta luultavasti nämä naiset erotetaan kirkosta, kun heitä ei voida saada suostumaan sellaiseen tunnustukseen, jota kirkko vaatii.

Mitä Veli sanoo siitä asiasta? Kaksi muuta naista Suomen Ylitorniolta ovat myös kirkossa tapahtuneitten liikutusten vuoksi kärsineet veden ja leivän rangaistuksen Oulun vankilassa; siellä Kuvernööri, papit ja lääkärit käskivät uhkauksin ja lupauksin heitä tekemään sellaisen tunnustuksen, että nämä liikutukset olivat perkeleestä; mutta he olivat horjumattomia uskossaan, että liikutukset ovat Jumalan Hengen työtä. Mitä Veli arvelee? Minä olisin kiinnostunut Veljen vastauksesta ja lausunnosta tämän asian suhteen. Jos voisin saada odottaa vielä yhtä kirjettä kuuluisan Raittiuspuhujan kädestä.

Maallisista asioista kirjoitan aivan lyhyesti. Elokuussa vallinnut korkea lämpötila on tuottanut paljon hyvää meille Pohjolan asukkaille. Olemme vastoin järjen päätelmiä saaneet hyvän leivän, vaikkei kovin runsaassa määrin, koska siemenvilja oli kehnoa. Se iti syksyllä, mutta ei keväällä. Mitkään taudit eivät ole ennättäneet tänne. Elämme siis hyvin terveyteen nähden. Hyvästi!

Ylitornio ja pajala 30 [syyskuuta]³ 1857.

L. L. Læstadius

/ Alkuperäinen / Göteborgin yliopistonkirjasto /

³ Kuukautta ei näy alkuperäiskirjeessä repeämän vuoksi, mutta Tuomiokapitulin Diarium 1857, saapuneet kirjeet Nr. 606, ilmaisee että Læstadiusen vastaus Pajalan kansakoluun liittyvään kysymykseen on saapunut Maaherranvirastoon 1857-10-14. Tämä tarkoittaa, että LLL on todennäköisesti lähettänyt vastauksensa samanaikaisesti kuin tämän ylläolevan kirjeen Wieselgrenille. Päivämäärä 30 syyskuuta 1857 on siis oikea.